

secțiune, când mașina de tracțiune indică 18050 și 19650 kg. ca sarcină corespunzătoare.

Cu o singură mișcare a linioarei, linia ne dă în mod clar ca limită elastică 22.8 și ca rezistență de ruptură 41,2 kg./mm². Cu linia veche întrebuițând scările superioare, să poate evalua în acelaș timp 22,7 sau 22,8 și 41,1, 41,2 sau 41,3 fără a putea preciza care din ele este cea exactă.

Față de aceste avantaje ale noei linii, am crezut necesar de a o semnală cetitorilor acestui buletin și în special Domnilor Ingineri și calculatori.

Lille, 12 Noembre 1896.

C. G. Erbiceanu.

UN PLAGIAT

În numărul trecut al acestui buletin, făcînd o dare de seamă a uvragiului D-lui Lt. *Victor A. Bacaloglu*, am bănuît existența unui tratat francez de arpentagiu pe care l'ar fi consultat în alte părți de cît cele la cari a consultat uvragiul lui *D. Puille*, relativ la împărțirea cîmpurilor. După cite-va cercetări am găsit că acel uvragiu există în realitate și că este tot o operă a lui *D. Puille* intitulată: «*Cours complet d'Arpentage élémentaire, théorique et appliqué*». Acest uvragiu, după cum se exprimă și *I. Francoeur* în o dare de seamă făcută Societăței pentru instrucțiunea elementară, se adresează în particular pentru învățămîntul primar rural, ast-fel că nu era nemerit să fie tradus pentru ingineri hotarnici căroră li se pretind cunoștința aritmeticei, geometriei, algebrei, trigonometriei și noțiuni de geometrie analitică. Tratatul D-lui *Victor A. Bacaloglu* este în cea mai mare parte traducțiunea acestui uvragiu francez. Exemplele numerice chiar sînt în cea mai mare parte luate dintr'însul, la unele s'au schimbat partea zecimală și la cite-va s'au înlocuit numerile cu altele. Mai toate figurile sînt luate din acel uvragiu, așa că de și *D. Puille* dă la unele teoreme și demonstrațiunile și la unele probleme mai multe soluțiuni și de și D-l Lt. *Victor A. Bacaloglu* enunță numai, unele teoreme sau dă numai o soluțiune unor probleme, totuși figurile conțin toate liniile necesare demonstrațiunilor sau mai multor soluțiuni. Planșele din *D. Puille* sînt colorate și de aci provin erorile semnalate în nu-

mărul trecut relative la colorarea planșelor.

Multe din erorile ce am semnalat în No. trecut se găsesc întocmai și în uvragiul francez, așa că pentru acestea traducătorul a fost victima prea marei încrederi ce a avut în uvragiul francez. Așa de exemplu cele semnalate la elipsă, la înălțimea farului, la heptagonul regulat etc. Alte erori sînt efectul traducțiunei nepotrivite din limba franceză în limba romînă. Așa «rectangle» îl găsim tradus prin «rectiliniu»; expresiunea «à peu de chose près parallèle» prin «mai mult sau mai puțin paralele»; expresiunea «un peu considérable» prin «puțin considerabilă» de și în altă parte găsim «une distance un peu considérable» tradus prin «o distanță mai mare»; «écartement» e tradus prin depărtare cînd nu indică depărtare, etc. Alte erori se datoresc traducătorului, ca de exemplu cele semnalate la împărțirea triunghiurilor, suprafețele figurilor date ca definițiuni și date înaintea fracțiunilor zecimale. În *D. Puille* acele suprafețe sînt date ca exemple de formule.

Au fost suprimate în traducțiune: operațiunile cu fracțiuni zecimale, de și s'a tradus partea privitoare la scrierea acestor numere; demonstrațiunile unor teoreme; unele probleme de geometrie, unele notițe explicative, cercul repetitor; cite-va articole relative la hotărnicii și stereometria. În această din urmă parte din *D. Puille* găsim cubul definit ca o prismă cu basa patrată, iar volumul unei grămezi de nisip (al unui obelisc) obținut prin înmulțirea semisumei baselor cu înăl-

ținea sau asimilându-l cu un trunchiu de piramidă! Din contră traducțiunea a fost sporită cu descrierea stingenilor din Moldova și Țara rumânească, cu regulamentul pentru facerea și executarea hotărnicii, cu cuvintele aflate în documentele vechi și privitoare la hotărnicii, și descrierea pantometrului și nivelului Egault. La unele probleme de partaje numărul aplicațiunilor a fost sporit, dar multe din ele, cum am arătat deja, sînt greșite.

Cu toate că și în uvragiul lui *D. Puille* sînt o mulțime de erori de geometrie, totuși el se plînge contra hotarnicilor cari ignorează geometria la pag. 164 (ediția din 1888) în modul următor:

«Il est un fait déplorable, c'est de voir encore aujourd'hui un *certain nombre d'individus*, ignorant les premiers principes de la géométrie la plus élémentaire, exercer la noble profession d'*arpenteur-géomètres*; ils usurpent la confiance des cultivateurs et des propriétaires trompés par leurs talents apparents et souvent ils font naître des procès entre ceux qui les emploient; car ils font usage, pour opérer de procédés vicieux basés sur la routine et que l'art n'a jamais reconnus. Ils tendent donc à avilir une profession honorable, en affaiblissant la confiance que méritent ceux qui l'exercent dignement.

Il est à désirer qu'un gouvernement sage et éclairé établisse des lois qui régleront les fonctions des *arpenteurs-géomètres*».

Apoi în prefața uvragiului său se plînge contra celor ce i'au consultat uvragiul fără a'l cita, în modul următor:

«Pourquoi faut-il qu'un auteur de divers ou-

vrages de mathématique, aît commis, par distraction ou par fantaisie un oubli blâmable on ce qui nous concerne? Cet auteur n'a indiqué en effet notre *Cours d'Arpentage*, comme l'unique ouvrage duquel il a cru pouvoir se permettre d'extraire de nombreux passages à sa convenance. Ennemis sans doute des transformations pénibles, il a été heureux de livrer purement et simplement à l'impression nos articles tels que nous les avons rédigés plusieurs années avant l'apparition du livre spécial qui les reproduit».

Am căutat să revin asupra celor spuse în No. trecut, pentru a arăta la ce consecințe poate duce nu numai traducțiunea, dar chiar consultarea unui uvrage înainte de a fi bine examinat. O mare parte din cei ce se folosesc de uvrage se mulțumesc a lua direct rezultatele date, fără a se uita chiar pe erată și a corecta mai întîiu acel uvrage, sau traduc cărți cu erorile lor la cari se mai adaogă și altele. Așa traducțiunea franceză a primului volum din cursul de poduri al lui *E. Winkler*, conține pe lângă erorile de tipar din uvragele germane încă altele noi, și am avut ocaziunea a vedea proiecte făcute cu formulele greșite din acel uvrage tradus. Tabelele din «*Aide-mémoire de l'Ingénieur*» conțin erori de tipar cari nu sînt în uvragele germane. De aceea e bine ca cel ce întrebunțează un uvrage să indice aceasta, căci pe de o parte el poate fi mai scuzabil în caz de erori în acel uvrage și pe de alta un altul ar putea mai lesne repara erorile făcute. Aceasta se impune mai ales pentru cărțile date publicității.

Ion Ionescu

UN APEL

E câtă-va vreme de când citeam următoarele într'un ziar politic, care incidental să ocupa de afacerile căilor ferate.

«Credem că e bine să se știe că dacă administrația căilor ferate se găsește astăzi în așa hal, aceasta se datorște

în parte și Societății politecnice din care fac parte toți inginerii de la căile ferate.

Această societate a obținut de la foștii miniștrii tot soiul de îmbunătățiri numai pentru mebrii ei.

Neapărat că pentru a se îmbunătăți într'un grad atât de înalt — ca cel de acum — pozițiunea inginerilor în